Hetedik évfolyam. **13. szám.** **Székely-Udvarhely, 1901. márczius 31.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre . . . . 8 korona.
Fél évre . . . . . 4 „
Negyed évre . . . 2 „
Külföldre egész évre 12 „
Papok-, tanitók-, gazdasági egyleti tagok- és közs. elöljáróknak egész évre 6 kor., a tanitó-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor.
— Egy példány ára 16 fillér. —
Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANITÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

HIRDETÉSI DIJAK:
Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-, többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek.
Nyilt-tér sora 1 kor. Hirdetés és nyilt-tér dija előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utcza), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők.
— Kéziratok nem adatnak vissza. —

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy **az illető postahivataloknál az előfizetés megujitása iránt lehetőleg gyorsan intézkedni sziveskedjenek,** nehogy a lap szétküldése fönnakadást szenvedjen.

Husvét nagyhete.

Az ugynevezett gyászhétnek sokkal nagyobb jelentősége van a jelenben és lesz közeli és távoli jövőben, mint vala a multban és igy az egyházak és iskolák tanitóira és vezetőire is sokkal nagyobb szerep vár a törvény által előszabott teendők végzésénél, mert a hivatalos órák ledolgozása, cselekvények végzése még csekélység ahoz képest, a mire a gyászhét évről-évre figyelmeztet. Az evangyéliom szerint Ember fia, Isten fia s a kereszténység által hirdetett eszményi ember, isteni ember tragédiájának rohamos végső jelenetei emlékezete ujul meg évről-évre a maga eget-földet megrázó változataival a Jeruzsálembe virágözön és üdvözlő kiáltások között történt bevonulástól elkezdve a keresztfának a koppasztó hegyre, a Golgotára viteléig s a gyolcs lepedőbe takart testnek az ujonnan vájt sziklasirba lett behelyezése után a fedő kő hivatalos lepecsételéseig.

Minden valódi tragédia megráz a benne rejlő erős okoknál s a közönséges mértéket jóval meghaladó közremüködő erőknél fogva, mert mindenik a megtestesült erénynek és gonoszságnak s az egyéni nagy erőknek hatalmas küzdelmét és annak szomoru, de egyuttal felemelő végkifejlését mutatja.

Valamennyi között legnagyobb az a tragédia, a mely nagypénteken a keresztfán eme felkiáltással végződött: Én Istenem, én Istenem! Mire hagyál el engemet!!!?

A husvét nagyheti események gyors jeleneteiben a császári teljhatalmu helytartón elkezdve minden társadalmi osztály tevőleges részt veszen, tehát a tróntól elkezdve le az utolsó kunyhó lakójáig; tehát fejedelem, polgári tisztviselői és birói kar, fő s alsóbb rendü papság, tudományos világ, katonai és tanitói, pénzügyi es rendőri kar, földmivelő, iparos, nagyok és gyermekek, kereskedők, alkuszok, férfiak, asszonyok, családok, egyesek, elsők és utolsók, gazdagok és szegények, szóval az egész nép. A papság mint egyuttal tanitói és birói kar viszi a főszerepet: bujtogat, vádol és itél. A polgári osztály a Pilátus képében mossa a kezeit, ezt kiáltván: Én ártatlan vagyok az Igaznak vérétől, ám ti lássátok!... s a felbujtogatott és mindenféle igéretekkel, eszközökkel elforditott sokaság ezt feleli: az Ő vére mirajtunk és a mi maradékainkon. Átkot veszen magára betanitott sugalmazásból, csakhogy minden áron czélt érjen. És átkot veszen maradékaira. S a politikai és katonai hatalom tétlenül nézi a gonosz játékot, mig az Igaz lehajtja fejét és meghal s minden elvégeztetik!...

E páratlan kép a csontok és velök megoszlásáig hat az emlékezés világitásánál ma is, söt erejében és hatásában napról-napra nő és nagyobb mérveket ölt, mert a talaj kedvező.

E néma kép hangosan kiáltja ma is fülébe az összes társadalmi osztályoknak a Pilátusné szavait: ne avasd magad az Igaz Ember dolgába; s a mindenek elvégződése után a megbotránkozott és egész valójában megháborodott Pilátusnak a még mind akadékoskodó papságnak adott eme feleletét: A mit megirtam, megirtam!...

Itt nem csupán a külső törvényről van a szó, hanem arról, mely az ember belsejébe van beirva. E körülmények az ember középpontját, az egész lelki világát ragadják meg és hivják életre. Itt csupán a jóról, helyesről, igazról és nemesről van a szó, mely az eszményi, az Isteni Ember dicső alakjában domborodik ki a maga teljességében.

Ezért mondám elől, hogy főleg a papi és mindenrendü tanitói és nevelői karra felette nagy szerep vár a jelenben és jövőben, nagyobb, mint vala a keresztény multban; mert a szivek és lelkek irányitásának, helyes vezetésének isteni munkája első helyen az ök kezökben van, egészen eltérőleg attól, melyet a husvét nagyheti események gyászkeretü képe mutat s eltérőleg attól, mely a világtörténet sötét jeleneteiben máig le annyiszor ismétlődött a szeretet vérrel pecsételt szent törvényének ellenére.

A papság a kereszténységet megelőző időkben Egyptom földén, Ázsiában, a zsidók között, Róma és Görögország nagy területén jóltevő vezérszerepet vitt, mint tanitói kar. Az ős-magyaroknál a nemzet bölcsei, egyenes és önzetlen tanácsadói, oktatói voltak. Jézus korában zsidóknál és rómaiaknál a bün és kicsapongás, önzés és cselszövények köpenyeibe burkolózva külső és belső bukást idézett elő. A kereszténység középszázadaiban a nemzetek országai az erény és szabadság vérmezőivé változtak miatta. A közeli multban is sok példa mutatja, hogy ha a papi és tanitói kar eltérve isteni hivatásától, megvész, Róma ledől s rabigába görbed a költő szerint. Ezt beszéli a gyászhét.

Meg vagyunk győződve, hogy a mi papi és tanitói karunk isteni hivatása magaslatán áll, hogy bujtogatás, titkos cselszövények és önző czélokra válogatatlan szennyes eszközök használata, testvérnek testvér, családnak család, felekezetnek felekezet elleni lázitás helyett: a Mester nyomdokain s isteni elvei és példája mellett marad s ez által népünk és nemzetünk valláserkölcsi és mivelődési biztos haladásának és megizmosodásának Krisztusi munkása lesz.

Ezt várja tőlök az egész nép. Mindeneknek szemei reájok néznek. A gyászheti busongás erre inditja. A farizeusok példája átkos és gyülöletes. Krisztusé megragadó és áldásos.

A husvéti megdicsőült hős példája azt mutatja, hogy a törvénynek megtartása, az előirt s netalán sokféle czeremoniával megtoldott cselekvények végzése nem elég. Mindezek csupa üresség és gépmunka. A betü megöl, lélek az, a mi megelevenit. Ha az ember belsejébe irott Isteni törvények mellőzve vannak; ha a gondolatok, érzések és cselekedetek gonoszak, akkor a külső törvény megtartása csupa szemfényvesztés, rut képmutatás, a bünök legnagyobbika, melyet maga Pál apostol is a Szentlélek ellen való bünnek nyilvánit, mely soha meg nem bocsáttatik. A farizeus papságot ezért nyilvánitja Jézus festett koporsóknak.

Népünknek és nemzetünknek mindennemü önzéstől, hatalmi törekvésektől, képmutatástól, cselszövények üzésétől mentes papságra van szüksége, mely saját nemes és kifogástalan példaadásával, nemes és valóban igaz cselekedeteivel és viselkedésével járjon elől s igy eszközölje az egyesek és a társadalom megigazulását, az erkölcsök finomodását, az emberek nemesedését a bölcsőn és kunyhón elkezdve fel a trónig. Ezt hirdette Jézus a hegyi prédikáczióján; ezt a husvét nagyhetében végzett tanitásaiban.

Mérges kigyók nemzetségeinek nyilvánitja, kik már is oda vitték Jeruzsálem fővárost és az egész országot, hogy ma-holnap nem marad benne kő kövön, mely el nem romlana. Ezért kiált fel megmérhetetlen keservében: Jaj neked Jeruzsálem!...

Meg vagyunk győzödve, hogy a mi papságunk és tanitói karunk Jézus lábairál nevekedett; öt követi beszédeiben és cselekedeteiben s jár népünk között nemes példával elől felekezeti különbség nélkül.

E hitünkben és meggyőződésünkben kivánunk olvasóinknak, népünknek, hazánknak és nemzetünknek boldog és megelégedéssel teljes husvéti nagyhetet!

Világnapló.

Nagy fontosságu, de egyuttal mélyen a zsebbe vágó dolgot fog tárgyalni a legközelebbi delegáczió. Ugyanis nem egyébről, mint arról van szó, hogy hadseregünknek 2000 ágyuját fogják átalakitani. Erhardt Henrik düsseldorfi titkos épitőtanácsos és Dürends szakértő mintájának az elfogadásáról fognak határozni az illetékes katonai körök. A költség csekély 140 millió koronát fog kitenni, mely négy évi részletben lesz fedezendő. Oh hágai béke, hol késel az est homályban! — Fejedelmi vendége lesz Bécsnek április hó 12-én, Frigyes Vilmos német trónörökös látogatja meg királyunkat. Udvari és diplomácziai körök azt állitják, hogy a német trónörökös bécsi látogatása nem egyedül az udvariasság aktusa, hanem egyik főoka az, hogy jegyet fog váltani egy magyar királyi herczegnővel. Hire járt, hogy Frigyes Vilmos egyidejüleg Budapestre is ellátogat, de ezt a hirt nemsokára megczáfolták. — A közigazgatás egyszerüsitéséről szóló törvényjavaslat már április hóban törvényerőre fog emelkedni. Legfontosabb rendelkezése az, hogy a megyei pénztárak 1901. deczember hó 31-vel megszünnek és a kir. adóhivatalok kezelésébe mennek át. A pénztári alkalmazottakat a pénzügyminiszter veszi át. Államositva lesznek a megyei számvevőségek is s a számvevőségi alkalmazottakot szintén a pénzügyminiszter veszi át a szükséghez mérten. A törvény szentesitésével megszünik a főispánok kinevezési joga s a megyénél egyelőre kinevezett számvizsgálók lesznek, kiknek hatásköre a járási számvevőkével egyetemben kizárólag a községi vagyonkezelés ellenőrzésére fog szoritkozni. — A burokkal folytatott béketárgyalások eredményre nem vezettek s az ellenségeskedés az angolokkal ujonnan megkezdődött. Botha a felkelő fokföldi hollandusok részére is kegyelmet követelt, mit Kitschener megadni vonakodott, valamint nem fogadták el a burok az angolok azon feltételét, hogy engedély nélkül fegyvert ne tarthassanak többé. — A kolozsvári szinháznál alkalmazva volt főpénztáros Tóth József öngyilkos lett. Az öngyilkosság következtében megejtett vizsgálat kideritette, hogy Tóth József 92758 K 17 fillért sikkasztott. Ezen csapás nagyrészt a szinházi nyugdijalapot érte, miért is a kár megtérítését az alapot ellenőrző bizottságtól követelik. — Az orosz-angol konfliktus ugy látszik békés uton nyer elintézést. Az angol külügyminiszter kijelentette, hogy az angol és orosz kormány megegyeztek abban, miszerint csapataikat a vitás területről visszavonják s a vitás ügyet diplomácziai uton intézik el. Igy a fegyveres összetüzés ki lesz kerülve. — Ezen a héten még két monarkista összeesküvésről jött a hir. Az egyik Párisból, hol Valle szenator magán kutatás utján bizonyitékokat szerzett, hogy még 1898-ban több tábornok összeesküvést szőtt Viktor Napoleon herczeggel s a lapok a tábornokok megbüntetését követelik; a másik Braziliából jön, hol Melló tengernagy, Kantuaria tábornagy és Lafayette Pezeira szövetkeztek a köztársaság megbuktatására. Burgal báró mint az összeesküvők egyike árulta el a tervet. A forradalom kitörésére a jel a köztársasági elnök meggyilkolása lett volna.

Krónikás.

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCZÁJA.

Még valami a helyneveinkről.

„Csöppben is megvan a tenger“

Multkori czikkünkben végig mentünk a Segesdpatakán és Segesvárnál álltunk meg, annak Seg = Zeg = Szeg = Szegély = határ értelmét keresve, kimutattuk, hogy Schässburg a magyar Segesvárnak travestácziója. De elmonadhattuk volna még, hogy Seged is ugy lett mint Kövesd, Almásd ... a Szeg-gyökhez az es, ás és d helynév-képző hozzájárulásával. „Szegd bé a keszkenőt“ mondja a magyar anya leányának, mivel kétségtelenül azt akarván mondani, hogy „határold bé.“

Segesvár mellett foly a Nagy-Küküllő. Ugyan mit jelenthet e név?

Arno salzburgi érseknek 797. évből való javadalom-jegyzékében előjön Cuculus hely és viz. Ez nem egyéb, mint a friz, dan: koukelle = hideg patak, hideg folyó. Volt régen Pozsonymegyében is egy Cocullus folyó; aztán a történelemből Amm. Marcell. XXXI. 4. 13. után tudjuk „Caucalaudensis locus, altitudine Silvarum inaccessus et montium“, hogy itt volt Athanarik nyugoti gót király kaukalandja, mely Roester szerint (Rom. Studien) »... der Theil Siebenbürgens, in dem die kokel fliesot.«

A Hunfalvi Pál »kükül-jó«-ja tehát nem »kökényfolyó.« Ha a Nagy-Küküllő mentén leindulunk, a bal parton az első falu Dános; ma oláh és szászok lakta hely, de a név tanulsága szerint valamikor, a honfoglalás előtt mintegy 521 évvel — a népvándorlás korában, egész a magyarok bejöveteléig dán nép lakta. Erre sokan azt fogják mondani, hogy ez csak olyan Horváth István-féle ethymologizálás, de nem addig van! mert ma már az összehasonlitó nyelvészet kimutatta számtalan esetben, hogy sok magyar kultur-szavunk eredete és értelme, csak is a dán és friz nyelv segélyével fejthető meg, ... ez pedig dán és friz lakosságtól ered.

És még ma is van a dánosi lakosság ethikai tulajdonaiban sok friz elem, u. m. kitartás, szorgalom, birtokszerzési hajlam stb.

Dunnersdorf tehát nem szász név....

Szomszéd vármegyénk kőhalmi járásában Dombos ezelőtt: Wolldorf) határában ered és foly a Kooszdpataka, (Kosdbach, aztán: Kosder Kapitel és Kosder-Stuhl.)

A bajorországi schlehdorfi kolostor javadalmazói között találjuk 779. évben Gaio nevü előkelőt is. Ezen adománylevelet Kaganhard és Cozrat; mint tanuk irták alá.

Ránk nézve figyelemre méltó a Cozrat.

Ennek első része Dahn Jelix és Kleinpaul Rudolf germanista irók szerint, »gótot« jelent s dán (angol) eredetü szó, (»goods olv. gosz« = kegyuri birtok. Lrehnsgot). A rat, sémiből átvett perzsa szó s jelentett régen a fejedelmi családból való herczeget; és igy Cozrat = gótherczeg és a mi Koos-d-patakunk = gótok patakja.

De menjünk tovább; a N.-Küküllő jobb partján. N.-Szőllős és Holdvilág között ott van ma Pród, szász falucska.

Mire térit minket e név?

Először is arra, hogy valamikor, ezelőtt sok-sok száz évvel, a N.-Küküllő igazán nagyobb volt, mint a Kis-Küküllő (pedig ma ez nagyobb) nagyobb volt a mainál, mivel akkor közelebb is folyt Dánoshoz, az innenső hegység aljában (mint az sok helyen még ma is meglátszik) — és mivel akkor nem járhattak rajta gázlókon át (mint 4—5 évvel ezelőtt jártunk N-Szőllősnél), hanem Bródon, Pródon, Kompon. A pród pedig szláv szó és jelent kompot és Bródnik = kompos. Pród, Pruden tehát a szláv Pródból lett, mit a magyar átvett az akkori lakósoktól.

* * *

Emlékezzünk régiekről...

— Tanulmány. —

Felix qui potuit serum cognoscere causas. Vergilius.

Előbbi czikkünkben Pródnál mentünk át a Küküllőn a szláv brodnikok kompján, megmutatandó, hogy a mai Pród, Pruden szláv eredetü helynév.

Lássuk Erdély ethnographiai képét a magyar honfoglalás korában

Azon időben voltak szlávok majd mindenütt a völgyekben, dákok a hegyek között, avarok az erdélyi fensik nagy részén, bolgárok Fogaras környékén, végre húnok a mostani székelyek földjén.

A székelyföldi húnok talán magok is magyarok lehettek, mivel Attila seregében magyar törzsek is voltak, melyek egy része visszamaradt az erdélyi fensikon. (Gr. K. G.)

—

A szászok aranybullájában használt „desertum“ kifejezés Fehérmegyének azon lakatlan és birtokolatlan részeit akarta — a cancellaria stilusa szerint — jelezni, melyek az egyes magyar szállások határain kivül estek, mert ezekre a desertum semmi esetre sem vonatkozhatott, lévén már lakott- és birtokoltak.

Nem szabad az első foglalásu birtokosokat, nemzetségfőket ugy képzelni, mint a mai falusi magyari birtokost, kinek 3—4 családtagján kivül alig van még ugyanannyi vagy két-háromannyi cselédje, domesticusa, mivel az ilyen nemzetségfőnek számos közharczosa, csatlósa, sok sátoralja népe volt, kivel a harczba ment; béke idején pedig a nemzetségfő nagykiterjedésü szállásán, telkén, a szláv cselédség (családság) és a rabszolgák munkája után élt, üzve vadat, folytatva halászatot, tornát, puhitva a daczos mént és tartva végre nagy lakomákat!

De a bevándorló szászokat sem szabad ugy képzelni, a mint őket az 1884. évi 700 éves jubiláris felvonuláskor N.-Szebenben bemutatták, hanem képzeljünk magunknak egy a Közép-Rajna vidékéről és a szászfrank földről hamarosan összeszedelőzködött kereszteshad-osztályt, melynek Magyarországig elfogyott az élelmiszere, el az aprópénze, kilyukadt a saruja, elszakadt a ruhája, kiknek nagyobb része a több ezernyi kilometer utat gyalog tette meg, mert a kereszteshadak korában csak épen a legelőkelőbbek, a lovagok használtak kézöttük lovat és a folyami hajózás német földön még csak gyermekkorát élte,* a tengeri hajózás pedig csak északi németeknél, normanoknál, dánoknál és a norvégeknél volt használatban.

Mint a jó sült pecsenye, ha zamatos szalonnával jól meg van tüzdelve, olyan volt az a hirhedt „desertum“ a XII-ik században, formalite meg volt spékelve magyar birtokokkal.

Ott volt a nagy „magyar mezőség“ (ungarische Ebene), az „Ungerlen“, a vallis Hungarorum“, alias: „Ungerdall“, az „Urak“ lábja (Herrengrund), a „Hegyél“ (Hedel), a „Herrenlönder“, a Sok „Hevesch“, mi északos fekvésü, hives, hüvös völgyeket, helyeket jelent maig is.

A provincia cibiniensis területén sem volt máskép, a kisdisznódi magyar határs s dülőnevek okmányilag vannak igazolva... ezek mind hangosan beszélnek arról, hogy a desertum nem volt a szász beköltözés előtt lakatlan és puszta, hanem bár gyéren, de magyarok már lakták.

—

Vajjon miért oly kedves vesszőparipája a szász iróknak a „desertum“?

... Hát bizony ezen csak azért lovagolnak, hogy annál magasabban, hangosabban hirdethessék kulturahozó missziójukat.

Ám lássuk, mennyiben voltak szászaink mestereink, multunk kulturaadó elemei?

Szász népünk viselete, szokásai elütnek a külföldi németekétől s általában közel áll viseletök a székelyekéhez (kiktől sok egyebet is vettek), kivéve itt-ott a tüsző viselését s az ingnek künnhagyását, mit az oláhoktól vettek.

A szászok kalpagja, dolmánya, mentéje, szines posztóba szegett magyar nadrágja, hosszu száru csizmája ... mind nem emlékeztet a régi német viseletre; vagy azt tetszik erre mondani, hogy Nagy Károly németfrank király is ilyen ruhában fekszik, ha jól emlékszem, aacheni koporsójában, tehát a szük nadrág német ruha!.. de Nagy Károlynak avar szokás szerint sok (40) felesége és avar ruhája volt, mert mindkettő jobban megfelelt az izlésének.

Az egy női „Kürschen“* még ó-német viselet

* Németországban a jelen század elejéig nem is volt folyami hajózás, mert ezt a városok árumegállitó jogai (Stappelrecht) miatt szigoruan tiltották.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Szinészet.

A mult héten kinyilatkoztatott állitásunk, hogy a jelenleg városunkban időző szintársulat feladata magaslatán áll, ismét beigazolást nyert és tény az, hogy mindinkább növelte a társulat a közönség érdeklődését s kivivta annak mind fokozódó tetszését és elismerését. A heti müsor elég változatos volt, az inscenirozás és rendezés ügyesnek bizonyult, a komoly törekvés és az ambitio nem vitatható el. Igaz ugyan, hogy az énekkar gyenge és sokszor divergáló hangoknak diszharmoniájában szenvedett, de ez ugyszólván minden vidéki szintársulat gyenge oldala; igaz továbbá az is, hogy a zongora rettenetes hangokat hallatott, no de ez nem a társulat hibája és végül tény az is, hogy nélkülöztük a finom jellemvigjátékot, a társadalmi drámát és a népszinmüvet, de kárpótolt mindezekért az a körülmény, hogy egy-két darab az ujdonság ingerével bir, egy másik irodalmi becsével és költői szépségeivel vonzók és a többiek dallamos áriák erejével hatottak reánk, de főképen az, hogy mindegyik előadás jól be volt tanulva és az egyöntetüség bélyegét viselte magán. Szinre kerültek: Szombaton a „Gésák“ cz. operett, vasárnapon délután „Mátyás az igazságos“ és este „A hadak utja“ Verő Györgytől, hétfőn Guthy S. és Rákosy V. „A tartalékos férj“ cz' eredeti bohózata; kedden a Jókai tollából eredt „Bolondok grófja“, szerdán Shakespeare halhatatlan remek müve „Romeo és Julia“, csütörtökön „A királyfogás“, melynek szövegét Csiky G. irta, zenéjét meg Konti J. szerzette, végül pénteken „Sulamith“ Goldfoden—Kövessytől. „A Gésák“ ismeretesek ugyan az itteni közönség előtt, de mivel egybevágó összjátékban és elég stilszerü kiállitásban élvezhette s kivált, mert az énekek egytől-egyig gyönyörködtetők voltak, a szombati előadás sikerültnek mondható. „A hadak utjá“-nak kevés nézője akadt, pedig a darab élénk benyomást tett, jóllehet nélkülözte a látványosságnak, dekoratiónak azt a varázsát, a melylyel nagy szinpadon hat. Mozaik munka, de az egyes jelenetekben lüktető hazafiaság elementáris ereje megkapó. „A tartalékos férj“ kaczagtatónál kaczagtatóbb fordulatai és szellemes ötletei derült hangulatnak verőfényét keltették föl, annyival is inkább, mivel az abban foglalt pikanteriák és sikamlós elemek a játék rendkivül gyors tempójában nem sértőleg jutottak érvényre. „A bolondok grófja“ jó motivumból indul ugyan ki, de kevés a szinpadi hatása Shakespeare grandiosus darabja kis szinpadon, mivel sok külsőleg szükséges hatásának kellő kidomboritásához és másrészt, mert minden szereplővel szemben fokozottabb müvészi igények t támaszt, rendesen csak félsikert arat, de „in magnis voluisse sat est“. A csütörtöki és pénteki operettek tetszettek. Nézzük ez egyes szereplőket. Képes Laura (Mimóza, Anikó, Iringa, Flóra, Sulamith) behizelegte magát a közönség szivébe Minden egyes szerepét kiváló finomsággal és természetes könnyedséggel ábrázolja. Berzsenyi Margit (Débor, Éva, Julia) mindenkor jó tolmácsa a költő intentionak, lelket önt alakitásaiba s ezzel ellensulyozza azt, hogy hangja nem elég lágy és melodikus. A Julia szerepének egyes jeleneteit müvészi bravourral alakitotja. Győri Matild (Molly, Eszter, Oszkár, Kalazánczia, Capuletné, Lola, Abigail) jeles szinésznő; temperamentuma, fürge, mozgalmas és változatos életet visz magával a deszkákra; toilettjei mindig izlésesek, hangja nem terjedelmes ugyan, de kitünően tud vele bánni. Gerőfi Ilona (Juliette, Esztike, Dorottya, Páris, Rebeka) egyéniségének szeretetre méltósága s bájos megjelenése révén vetekedik társnőinek hóditásaival; kár, hogy nem nyilik néki elég tér tehetségének az érvényesitésére; Liptayné (Kriska, Teréz, Mártha. Dajka, Sanguszka, Dajka), komikus vénájával sok jóizü mosolyt csalt elő; itt-ott téved a nyers komikum régióiba, de általában véve alakitásai természetesek. Emlitést érdemelnek még a nők közül Verbőczy Emilia (Ibolyácska, Fruzsina, Fulgenczia, Amadill), kinek nemcsak játéka, hanem hangja is elég jó. Püspökyné (Aranyhárfa, Boresa, apácza, Montechiné). Herczig a kis Béaesy Gizi. Szabadhegyi Aladár (Imári, György, Timér, Romeo, Kopek) sokoldalu, ambitiosus szinész, de sikerei nem egyenletesek; vannak alakitásainak mindenkor megkapó és eleven mozzanatai, de sokszor egyéniségével ellentétes szerepekre is vállalkozik, minek természetes következménye, hogy játéka bágyadttá és szintelenné válik. Rajcsányi István (Reginald, Laczkó, Loronfy, Villám, Rodniville, Absolon) is dicséretet érdemel; ábrázolásaiban van élet és igazság; bariton hangja érczesen, tisztán és rythmikusan cseng. Vágó István (Kouningham, Dalta, Pető, Bukovich, Mercutio, Marz báró stb.) kitünő alakitó tehetséggel bir, soha sem sablonos. Liptay (Vun Hi, Zakár, Hólyag T. stb.) diskrét, szeretetreméltó komikumát szintén elismerés illeti. Ungvári Mórban (Petőfi, Gerő) van kellő temperamentum és hév, de tehetsége még nincs teljesen kijegeczesedve. Sziklay Jenő (Pupa Mihók) is felmutathat egy-egy sikert, sőt tapsot is; Ernyey is meglehetősen állja meg helyét. Szombaton volt Képes Laura jutalomjátéka. Szinre került egy uj operett: „Az unatkozó király“. Ma, vasárnapon a bucsuelőadás alkalmából Herczeg Ferencz hires és nagyszabásu müve megyen: „Az Ocskay brigadéros“, mely remek alkotásra előre is felhivjuk a közönség figyelmét. A társulat innen Nagy-Enyedre vonul.

Iparügyek.

Az iparosok oktatásáról hazánkban.

— Kovács Dániel ev. ref koll. tanár, tanonczisk. igazgató felolvasásának bővebb kivonata. —

A XV-ik századig az iparosok gyakorlati képzését elméleti oktatás nem támogatta. A XV-ik századtól kezdve egészen 1770-ig kizárólag a mindennapi iskolák jöttek segitségére az iparosok elméleti oktatásának azzal, hogy olyan tárgyakat kezdtek tanitni, melyeknek az iparos élet terén hasznukat vehetik s ebben a tekintetben a szerzetesek iskolái járnak elől jó példával. Ipari irányu iskola mindez ideig nincs.

1770-ben állitja fel Mária Terézia Budán a kir. rajziskolát, majd II. József a városoknak megrendeli 1783. és 1786-iki rendeleteivel, hogy vasárnapi rajziskolákat állitsanak s hogy ezeket a mesterinasok látogatni tartoznak legalább egy esztendőn keresztül, mert különben segédekké nem lehetnek. Igy jönnek létre a nemzeti rajziskolák, melyeknek szellemi ügyeit a bécsi müvészeti akadémia irányitja.

Következik az 1795-iki helytartótanácsi rendelet, mely a Mária Terézia és a II-ik József intézkedéseit czélszerübb alakba öntve, az irni és olvasni nem tudókat vasár- és ünnepnapokon a közönséges iskolákba utasitja tanulás végett 2 órán.

1845-ben állitja fel az országos iparegylet a czéhekkel együtt Budán az első mesterinas iskolát, majd 1848-ban meginditják a mesterlegények rendkivüli oktatását is és ismeretterjesztő felolvasásokat rendeznek.

Ettől kezdve a kormányok és a társadalom együtt buzgólkodnak az iparoktatás fejlesztésén s most már a rajz mellett a reálirányu elméleti tárgyak tanitását is rendszeressé teszik s lassankint, különösen az országos iparegyesület buzgólkodására több megyében létrejönnek a mesterinasiskolák, melyeket az 1884-ik 17. t-cz. minden olyan városra kötelezővé tesz, hol legalább 50 tanoncz van; ennek ma is érvényben levő szervezetét 1893-ban a vallás- és közokt. miniszter adja ki. Ezzel egy időben keletkeznek a tanmühelyek és külömböző iskolák ipari oktatással.

Végre 1892-ben létesülnek az ipari szakiskolák elméleti s gyakorlati tanitással, állami vagy államsegélyes fentartással, többnyire internatussal kapcsolatban.

Kiegészitik az iparoktatást az állami felső ipariskolák, melyek a 8 osztályu középiskolákkal egyenranguak; az iparmuzeumok és ipari szaktanfolyamok.

Az ipari oktatás mai intézetei tehát a következők:

I. Iparos tanoncziskolák.
II. Segédek tovább képző tanfolyama.
III. Kézmüves iskolák.
IV. Ipari szakiskolák.
V. Állami felső ipariskolák.
VI. Nőipariskolák.
VII. Kézügyességi iskolák.
VIII. Technologiai iparmuzeumok.
IX. Székesfővárosi iparrajziskola.
X. Temesvári nyilv. elsőfoku ipariskola.

A fent részletezett ipari tanintézetek között az ipari szakiskolák azok, melyeknek müködésétől legtöbbet várhatunk. Minthogy azonban ezeknek fentartása teteme költségbe kerül, csak kevés városban állithatók fel, igy elenyésző azon iparosaink száma, kik ennek az iskolának áldásaiban részesülhetnek.

Igy aztán különösen azok az iskolák érdemlik meg a buzgó figyelmet és gondozást, melyekre iparosaink legnagyobb része ez idő szerint kizárólag utalva van elméleti ismereteinek megszerzése végett Ezek az iparos tanoncziskolák.

Az iparos tanoncziskolák tanterve minden tekintetben megfelel a czélnak ugy, hogy megfelelő kézikönyvek segitségével kellő eredményt lehet az oktatásban elérni vele.

Több körülmény van azonban, a mi a kellő sikeres oktatásnak utjában áll. Ezek a következők:

a) A tanonczoknak esti órákban tanitása. Este annyira kimerülve s kifáradva jönnek a tanulók iskolába, hogy kellő figyelem gyakorlására képtelenek. A nappali tanitás, mint az a kereskedő tanonczoknál városunkban már ebben az évben életbe lépett, ugy a fegyelmezést megkönnyiti, mint a tanulók figyelmi képességét nagy mértékben növeli.

b) Még mindig a gyengébb tehetségü gyermekeket adják iparostanonocznak. Természetes, hogy ezeknél a mindennapi iskolában sem lehetett kellő eredményre jutni, hogy várjuk el, hogy ezek heti 4 órai oktatási idő alatt sikerre vergődjenek? Az iparos pályát kell annyira emelni, hogy a szülők tehetségesebb gyermekeiket is szivesen utasitsák erre a pályára.

c) Nincs alkalma a tanoncznak, hogy az iskolában tanult dolgokat odahaza magában feldolgozhassa; tehát csak az a kicsi marad meg neki, a mit ernyedt figyelem mellett magának a tanórán megszerezhetett.

d) Nincs a rajzoktatásra megfelelően berendezett rajzterem. Egy szük, 6—8 éves gyermekek számára készült padokban összezsufolva kénytelen ülni 40 felnőtt 13—20 éves ifju 3 egész órán keresztül, meggörnyedve, a gyorsan felemésztett levegőben fuldokolva, érdemes munkára képtelenül. Pedig nem ok nélkül egész iparoktatásunkon keresztül vonul az a buzgólkodás, melylyel az illetékes tényezők a rajzoktatast sürgették s ma is sürgetik. Egy tágas, kellően berendezett tanteremre van szükség, ha azt akarjuk, hogy a szakrajzoktatás eredménye a czélnak és a reá forditott időnek megfelelő legyen,

e) A tanonczok többnyire szüleik elhatározásából szegődnek el bizonyos iparág tanulására. Sokszor megesik, hogy nem szeretik a mesterségüket, ez kedvetlenekké teszi őket s mint a mühelyi dolgokban, ugy az iskolában is kelletlenül végzik kötelességüket. Meg kell kedveltetni az ilyenekkel a mesterséget s csakhamar érezhetővé lesz a haladás.

f) Az erkölcsi érzésre hátrányosan hat a mühelyi élet, a hol a gyermekek a dolog természete szerint felnőtt férfiakkal vannak együtt, kiknek beszélgetései nagyon gyakran érthetetlenek, de épen ezért tetszetősek a gyermekek előtt s a gyermek hajlandóságánál fogva siet nagynak feltünni, utánozza a nagyokat beszédben is, tettben is, ez által legénykedő, rakonczátlankodó lesz.

g) Végre különösesen akadályozza a tanonczoktatás sikerét az a körülmény, hogy a tanoncziskolák bizonyitványai ez idő szerint majdnem semmi értéküek... T. i. A tanoncziskolák 3 osztályra vannak szervezve, de ha egy tanonczot a felszabadulási idő az előkészitő osztályban ér el, az a tanoncz felszabadul még akkor is, ha tanoncziskolai bizonyitványa csupa elégtelen. Csoda-e, ha az a tanoncz, a kiben különben sincs meg a törekvés, vállat von és semmit sem csinál abból, hogy tanul-e valamit vagy nem; tud-e valamit vagy nem? *Országos törvénynyel kellene intézkedni,* hogy a tanoncz köteles bizonyitványnyal igazolni, hogy ő legalább 3 évig járt tanoncziskolába s az elmeleti tárgyakból legalább elégséges eredményt ért el s csak ilyen feltétellel lehetne legénynyé.

A gyakorlati iparoktatásra nézve nagy hiányát érezzük egy technologiai muzeumnak. Ennek a létesitése nem is volna olyan nagy feladat a mit egy kis buzgósággal megoldani nem lehetne. Tökéletesen elegendő volna kezdetnek egy megfelelő termet berendezni az egyes iparágakhoz szükséges szerszámokkal, mintákkal, rajztervezetekkel, ábrákkal. Lehetne egyes gépeket, melyek, mint uj találmányok az ipar terén haladást mutatnak, bemutatni, velök kisérletezni abból a czélból, hogy megismerjük őket s alkalmat adjunk azoknak, a kiknek módjuk van hozzá a megszerzésre. Lehetne itt az ipari czikkek feldolgozásához szükséges külömböző nyers anyagokat kiállitani, kikészitésök és kezelesők módját bemutatni. Alkalmas volna ez a terem arra is, hogy itt iparosaink egyes szerszámokkal időnként produkcziót végeznének, ki a mit tud itt bemutatná, egymást oktatnák, egymástól tanulnának. Melegen ajánlom a technologiai muzeum létesitését az illetékes tényezőknek.

Irodalom.

Érdekes olcsó könyvek. Sirisaka Andor lapunk utján tudatja a t. olvasó közönséggel, hogy a saját szerkesztésében és kiadásában megjeleut munkái közül az alábbi három müvét fél árban küldi bérmentve. Munkái ezek: 1. „Magyar Közmondások Könyve“ (22 iv, 353 oldal) 4 K helyett 2 K. — 2 „A közmondásokról“. Tanulmány (4 iv, 64 oldal) egy K helyett 50 fillér. — 3. „Anyósok Könyve“. Humorisztikus, szatirikus anyóstárgyu apróságok mulatságos és tanulságos gyüjteménye. Temérdek képpel, százannyi élczczel. (12 iv, 192 oldal). Füzve 2 K helyett 1 K. Diszpéldány 4 K helyett 2 K. — Megrendelési czim: Sirisaka Andor, Bogdása (Baranyamegyében).

Kis Lap. Több mint negyed évszázad óta gyönyörködteti a »Kis Lap« czimü képes gyermekujság Magyarország apró olvasó közönségét. Hétről-hétre mint szivesen látott vendég kopogtat be a magyar családok hajlékába, a hol vidám gondatlan gyermekek repeső szivvel várják. ujongva köszöntik és találgatják, vajjon micsoda képet, kedvest hoz magával a »Kis Lap« legujabb száma. A »Kis Lap« gyönyörü tartalmához képest diszes kiállitásban jelenik meg, mindazonáltal ára oly csekelyre van szabva, hogy mindenki könnyen megszerezheti gyermekének. A »Kis Lap« az egyetlen magyar gyermekujság, melyet a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium az elemi népiskolák tanuló ifjuságának olvasmányul ajánlott. Előfizetési ára 1/4 évenkint 2 korona. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Kerepesi-ut 54.

Háztartas. Kürthy Emilné szerkesztésében és az Athenaeum r. t. kiadásában havonként 3-szor megjelenő »Háztartás« a magyar gazdasszonyoknak egyetlen magyar lapja, mely a háztartás minden ágában utbaigazitást ád, helylyel-közzel képekkel magyarázva. A „Háztartás“ bő szépirodalmi részét irodalmunk legkiválóbb müvelői szerkesztik. Költemények, elbeszélések s legjobb irók tollából élénkitik a »Háztartás« tartalmát és a mi szintén igen nagy érdeklődésre számit: a divat is szóhoz jut irásban és képben, ennek a maga nemében egyetlen lapnak a hasábjain. A »Háztartás« gyönyörü szines boritékban jelenik meg és előfizetési ára 1/4 évre 4 korona. Mutatványszámot küld ingyen a kiadóhivatal: Budapest, Kerepesi-ut 54.

Magyar Bazár. Ezt a legrégibb, legjobb divatlapot Wohl Janka szerkeszti és az Athenaeum r. t. adja ki. A »Magyar Bazár« az egyetlen magyar divatlap, mely havonként négyszer jelenik meg mindig bő divatrészszel, gyönyörü szines divatképekkel és illusztrált szépirodalmi melléklettel. A »Magyar Bazár« boritékján annyi tudnivalót közöl a társaságból, háztartásból, regényt, amennyit egyetlenegy sem a hazai divatlapok közül; a »Magyar Bazár« előfizetési ára 1/4 évre 4 korona. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Kerepesi-ut 54.

Különfélék.

Tavaszi hangulatok.

— Letört rügyek. —

Irta: *Lovassy Emma.*

Breitenau, 1901. márcz. 25.

Zúgva szakad a zápor, szürke az ég, hüvöskés a levegő.

A gyenge füszálakat leveri a hirtelen csapódó eső, mely sebesen özönlik alá.

A tavasz itt van már. Ablakomban pompázik a nyiló, hófehér jáczint és édes illata betölti az egész szobát.

A fák és bokrok duzzadt rügygyel telvék, csupán egy fényes sugárra várnak még, hogy kipattanhassanak.

Egy hüvös szellő suhan át a völgyön és megborzongat mindent. Az eső még jobban, még zuhogóbban szakad.

A szürkeség, mely mindent fed, átmegy a kedélyre s annál borongóbb a hangulat.

Különös fájdalom vonul át a sziven, mely leveri a boldogság rügyeit épugy, mint odakint a zuhogó eső a gyenge füszálakat.

Tavasz van-e igazán? Tavasz, mely rombol, mielőtt még a rügy fakad.

Az eső-cseppek zajongva csevegnek, mintha mesélnének valamit...

Hallgatom, figyelem azt a különös susogást, melyet előidéznek. Oda támaszkodom az ablak párkányára és belenézek a szürke végtelenségbe.

A jáczint illata édesen száll felém és az illatáradat egészen mámorossá tesz.

Ugy tünik fel képzeletemben, mintha valakit a szürkeség homályából látnék kibontakozni... Csak egy alakot. Ragyogó fény veszi körül, épen mintha a nyári nap sugárözöne között állana.

A jáczint kábitó illata felkergeti a vért fejembe s érezni vélem a meleg napsugarat, mely sugárzik felém. Ugy érzem, mintha fényes nyár venne körül, a napsugaras, meleg nyár; pedig még tavasz van és az is csak egy lépést tett előre a dermedt vidék felmelegitésére.

Végig simitom forró homlokomat, félreteszem a kábitó illatu virágot és ujra nézek a szürkeségbe... Mintha fájdalmas nyöszörgést hallanék, olyant, mint a minőt egy nagybeteg hallat s mintha egy elváltozott arczot látnék felém tekinteni szenvedően, fájdalmasan...

Az eső csendesen, egyhangu kopogással hull, mintha egy szomoru regét mondana nekem... Oh, a föld mélye setét, hideg; oda nem hat le a tavaszi pacsirta-dal, nem süt a ragyogó nyári nap s nem terjed a virágillat...

Pedig oda kell menni annak, kinek int az enyészet angyala. Visszafogadja a föld öle a testet s bezárul felette a hant — örökre.

Minden eszme, vágy és akarat megsemmisül véle ott. Az ember élete olyan, mint egy meteorhullás, alig hogy előbukkan a láthatáron, már is letünik. S hogy utjában mit mivelt, rombolt-e avagy ártalmatlanul haladt; fényön, ragyogva tündöklött-e vagy halvány világa észrevétlenül maradt? A vég csak egy: letünni.

A ki rágondol földi élete mulandóságára s letünt idők nagyjaira és azok nagyhirü alkotásain tünődik, önkénytelenül egy kérdés merül fel előtte: miért pusztul el és semmisül meg minden?!... A legfényesebb tehetségnek is csak az a vége, midőn a szemsugára már megtörik s a lankadt testből elszáll az élet. — Azt a megfejthetetlen müködő erőt, mely a sejtek milliárdjai között uralkodik — akkor az éltető föld enyészetének mélye zárja magába.

S ha a hit magasztos sugarai be nem lopódznának a szivbe, hol a szeretet melegével együtt átjárják a keblet, nem nyugodhatnánk meg azon szent igében: — ott fent találkozunk!...

De ha a sziv valóban sajog, vigaszt nem fogad el egyhamar.

Áthatja a fájdalom s a vad kétségbeesés tombol felette. Hát nincs mentség a pusztulás ellen? El kell veszni oly lénynek, a kire a társadalom csak büszke lehet, a ki felé még az ifjuság aranyálmai ragyognak? Vége lesz hát igy mindennek egyszer; a mi még ma virul, holnap már letörve fonnyad el? Oh, nagy Isten! hiába minden könyörgés, ima? Megszün lenni itt a földön az, ki fáradtan hunyja le szemét?

(ezt a magyar nő tőlük még nem vette át); de már a szász nőknek fehér fátyola, kendője, mivel fejüket, arczukat ünnepies alkalmakkor békendőzik — keleti, tisztán avar-kun-magyar viselet, melyet a mohai magyar asszonyoknál még ma is megtalálnak.

Sapkaszerü főkötőféle volt az ó-német női főreváló, esetleg kalap is.

A tisztán földmiveléssel foglalkozó szászainkat vizsgálván, azt látjuk, hogy gazdasági rendszerök épen nem hasonlit ama vidékekéhez, honnan magokat eredeztetik, Luxenburg és Köln vidékéhez... hanem ugyanaz, mint a tősgyökeres magyarság által már századok óta követett rendszer. Nem ők hoztak be uj, tökéletesebb rendszert, hanem magok voltak kénytelenek az itt már meglévőhöz alkalmazkodni.

Minden földmivelő nép legszivósabban szerszámait őrzi meg.

De van-e az erdélyi szásznak csak egy ásója, kapája, lapátja, villája is... mely németföldi eredetre mutatna, németes typust viselne?... Menjünk Toroczkóra, ott már mindezen szerszámoknak más formája, jellege van, mint a többi magyarságénak, mert gazdasági eszközeinek idomait a toroczkóiak magokkal hozták.

Az egyetlen szőlőmivelés az, mit a szászok magukkal hozhattak Erdélybe; de Magyarországon az olasz telepesek a szász bekéredzés előtt jóval mivelték a szőlőt. Manapság pedig a szászság a legelmaradottabb szőlőmivelő. A szászok ipara pedig csak az Anjoukkora óta jöhet szóba, mert azelőtt az közöttük is csak gyermekkorát élte.

Igy hát nincsen okuk a desertumra olyan nyomatékosan hivatkozni; a szász a magyarra nézve nem kulturaadó elem!

Salamon Ferencz Budpt. tört. II. köt. nyilvánvalóvá tette, hogy a szászok Magyarországon átvonuló keresztes hadaknak egyik hadosztálya volt és a magyar királytól szállást kért és igy „nem annyira idegenek bevándorlásáról, mint bekéredzésről lehet szó“.

„Vajjon hogy fejtsük meg azon csodát, az ipar felvirágzását a szászok között?“ — kérdi Metzl O. — s ő ugy fejti meg, hogy „oly szabadságot élveztek, minő az egész középkorban, sőt azontul a legujabb kor küszöbéig Európában nem igen volt található“, hogy „itt a nép önmaga hozta törvényeit és látta a jogát, azaz: hogy teljes authonomiát élvezett“.

* Ez egy magas, felálló (kemény) galléru női bunda; innet a kirschner, kürschner = szücs.

Salamon F.: a mi II. Géza századában és a tatárjárás előtt történt, még nem foglalta magában az authonomiát. És midőn szászföldieink ugy vélekednek, hogy ők már II. Gézától teljes authonomiát nyertek, anachronismust követnek el. Ha igaz a traditio, hogy II. Géza alatt telepedtek le, akkor igaz az is, hogy oly széleskörü szabadságot még nem nyerhettek, mint a hogy most némely hazánkfia véli.

Aztán tudni kell: hogy a szászság volt az egész németségnek legmiveletlenebb része, a kiket Nagy Károly számos évig vasvesszővel, de félsikerrel oktatgat a civilizált élet abc-jére; továbbá kimutatja, hogy az ipar tanitója és fejlesztője köztük s hazánkban is a flamond nép volt, a mely századokkal járt előbbre a müveltségben egész Németországnál, mert latinsággal nagymertékben vegyült nép volt,... együtt telepedett meg nálunk a szászokkal, a kik idővel elsajátitották a flamondok némely ügyességét.

Pesty Frigyes épen comicusnak találja, hogy a szász irók ugy tüntetik fel a II. Géza alatti települőket, mint valami vasgyurókat, a kik az országot ki tudja hányszor megmentették, hogy ők és utódjaik kimondhatatlan nagylelküséget gyakoroltak a magyar királyokkal szemben, hogy azokat fejedelmökül elismerték.

A szászok kétségkivül községeket alapitottak, a mennyiben az egy vidékről valók itt is egy csoportban telepedtek le, de azokat nem szabad ugy képzelni, hogy olyanok voltak, mint a maiak, hanem, miután lecsapolták a völgynek állóvizeit mert akkoron a völgyek majdnem mind vizlepte, ingoványos helyek voltak „Veiher“), valamely kiválóbb, emelkedettebb ponton kezdték világi- és egyházi faházaikat ácsolni, a nagyobb község egy idomtalam kőtornyot is emelt, a hová szükség esetén meghuzódott, mert a mint egy jámbor dominicanus barát N.-Szebenből 1242. évi april havában németországi társának irt leveléből megértjük, a villa Hermanninak (N.-Szebennek) többnyire faházai voltak még és ezeket a tatárok felgyujtották és a mostani indóház környekén volt prédicator barátok kolostorát is elhamvasztották.

A városfalakat és templomok körüli kőkeritéseket csak a XV—XVI. században kezdték épiteni, többnyire az egész székbeli lakosság közreműködésével.

Ezekből láthatja az olvasó, hogy a szászok nem igen sokat hozhattak magukkal és hogy a mivé lettek: nálunk és általunk lettek, a századok folyamaiban pedig mindig üldözve és nyomva voltak!

(Vége köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Nem, az nem lehet! ilyesminek megtörténni nem szabad! Lázong az ész, a sziv ez ellen.

De mindhiába, ha megszakad is a sziv, vissza még sem tarthatja azt, a ki a sir felé halad.

Oh, mit hozol hát szép tavasz reánk? Majd ha a karcsu fecske csicseregve röppen s a virágzó orgona-ág bólintgat a tavaszi alkony kellemében, akkor fog fájni legjobban a sziv!? Akkor, midőn örülni kellene?

De a letört rügyek már nem fognak virulni többé — nem, soha!

És most mintha ujra feltünnék a halvány arcz, a szürke levegőben bánatosan, lemondóan...

Oh, kétségbeejtő látomány!

... Az eső most olyan lassan, szomoruan hull, mintha siratna valamit...

Nem nézek már a szürkeségbe, fejem lehajtva. könnyeim omlanak, mint az eső: halkan, szomoruan...

Odakint már sötétedni kezd s a közeli falu kisded harangja estimára megkondul. Olyan áthatóan szól a harang! Szava csengőn messze száll... Áthatóan, imára buzditóan zsong s én is imádkozom. És imám avval végzem: Uram, legyen meg a Te akaratod!...

— **Hymen.** Urbányi István dr ezredorvos a napokban jegyezte el a Doros Györgyné Gyarmathy Ida asszony leányát Iluskát.

— **Varosunkból Rómába** utazott egy kisebb társaság, melynek tagjai: Farczády Lajos, Soó Rezső dr, Cs. Szabó Kálmán és Válentsik Ferencz dr. A társaság utközben egyes nevezetességeket is megtekint és nagypénteket s a husvéti ünnepeket Rómában tölti.

— **Kinevezések.** Az igazságügyi m. kir. miniszter Szabó István helybeli kir. törvényszéki aljegyzőt ugyanide kir. törvényszéki jegyzőnek; Beszterczey István helybeli kir. törvényszéki joggyakornokot pedig szintén ide kir. törvényszéki aljegyzőnek nevezte ki.

— **Uj ügyvéd.** P á l Ernő dr helybeli ügyvédjelölt, lapunk kiváló munkatársa, ki jeles képzettségü jogász, a marosvásárhelyi ügyvédvizsgáló bizottság előtt e hó 27—29-én az ügyvédi vizsgát kitünő sikerrel kiállotta. Mint halljuk — közelebbről ügyvédi irodát nyit. Addig is teljes jóindulattal ajánlhatjuk jogkereső közönségünk bizalmába a derék uj ügyvédet, ki sikeres müködését egyelőre továbbra is Gyarmathy Ferencz köztiszteletben álló ügyvédnél folytatja.

— **Állatorvosi szakértők vármegyénk vasutállomásainál.** A földmivelésügyi miniszter a helybeli marharakodó vasuti állomáshoz állandó szakértőnek Zonda József törvényhatósági m. kir. állatorvost, helyettesének Licht Gyula járási m. kir. állatorvost; a székelykereszturi és erkedi állomásokhoz pedig állandó szakértőnek Marikovszky Kálmán járási m. kir. állatorvost és helyettesének Licht Gyula járási m. kir. állatorvost rendelte ki.

— **Nagy János méhtenyésztési szaktanár** f. évi ápril hó 15-én a székelykereszturi tanitóképző intézetnél és 22-én pedig Parajdon a gazdasági ismétlő iskolánál mindkét napon d. e. 9 órakor szakelőadást tart. Mire az érdekelt tanitói körök figyelmét felhivjuk.

— **A dalegylet közgyüléséről** következő sorokat vettük: A helybeli Székely Dalegylet 1901. márczius 24-én tartotta XIV. évi rendes közgyülését. Dr Ráczkövy Sámuel elnök lelkes megnyitója után Bencze Lajos egyleti titkár nagy gonddal összeállitott évi jelentése következett, mi egy egyleti év történetét egész hüen tükrözte vissza. E titkári jelentést a közgyülés elismeréssel vette tudomásul s egész terjedelmében jegyzőkönyvbe iktatni rendelte. A számadások megvizsgálása és költségelőirányzat tárgyalása után a tisztujitás történt meg. Megválasztattak egyhangulag elnöknek: Dr Ráczkövy Sámuel, alelnököknek: Bedő Ferencz, Embery Árpád, karnagynak: Morascher Hugó, titkárnak: ifj. Szemerjay Károly, jegyzőnek: Bencze Lajos, pénztárnoknak: Benedek Géza, helyettes pénztárnoknak: Jakabos Miklós, ellenőrnek: Nagy János, kottatárnoknak: Potor Gergely, gazdának: Kassay József. Választmányi tagoknak: Gyertyánffy Gábor, Riemer K. Gusztáv, Betegh Pál, Becsek Aladár, Poppov Péter, Gábor Márton, Bagó Gyula, ifj. Jakabos György, Tamás Gáspár, Papp Sándor, Koronkay Ferencz, Gábos Károly, Nagy Ferencz, Zengliczky Károly, Kókay József, Kiss Lajos, Szabó Lajos, Sepsi Lajos, Tréfa József, Szabó Pál, kik részben a pártoló- részben a müködő tagok sorából lettek szintén egyhangulag megválasztva. Még két inditvány fogadtatott el, melynek értelmében Hollaky Arthur főispán és Damokos Andor dr alispán az egylet védnökeivé — és dr Vajda Emil győri főreálisk. tanár, Dalegyletünk volt jeles karnagya örökös tiszteletbeli karnagygyá — választattak. Igy tehát városunk egyik humanus egylete ujjá alakulva, erőben nyerve, egész bizalommal tekinthet a jövőbe. B.

— **Halálozások.** Alsócsernátoni M o l n á r Albert, a kolozsvári ev. ref. theologiai fakultás ny. r. tanára, az egyetemes konvent rendes tagja, az egyházkerületi értekezletének egyh. ügyvivő elnöke, a kolozsv. egyház tanácsesa és az Erdélyi Protestáns Lap szerkesztője e hó 23-án meghalt Kolozsvárt. Halála nagy veszteség a ref. közügyekre s méltó megdöbbenést kelt mindenütt. — Paposi T o m c s a Sándor helybeli kir. pénzügyi számtiszt temetése volt e hó 25-én d. u. 3 órakor nagy részvét mellett városunkban. Az alig 29 éves nagyra törekvő tisztviselő, boldog házasságának 5-ik évében, hosszas szenvedés után hunyt el; mély gyászba boritván fiatal nejét szül. Finkér Gizellát s árván hagyva Sándor és Klementin piczike gyermekeit. — V a s s Ignácz községi pénztárnok, adókezelő és helyettes anyakönyvvezető életének 48-ik, b. házasságának 23-ik évében e hó 22-én elhalt Ülke községben. Halálát özvegye szül. Bálint Marczella és kilencz gyermeke siratja. Temetése e hó 24-én volt a község és vidéke részvéte mellett.

— **Turógyár városunkban.** Guttmann Ede liptószentmiklósi turógyáros egy gőzüzemre berendezett turógyárt ohajtana felállitani városunkban. Az eszmét igen életrevalónak, helyesnek s vármegyénk juh-tartó gazdaközönségére nézve nagyhorderővel birónak tartjuk. S nem tudjuk eléggé ajánlani, hogy juhtenyésztő gazdáink felkarolják és megvalósitását lehetőleg az egész gazdaközönség előmozditani igyekezzék. Arról van szó, hogy egyelőre legalább 10—15 ezer darab juhnak az összes sajt-termékét biztositsuk a vállalkozónak készpénz fizetésért, Sőt a vállalkozó kész még előleget is adni a szerződéshez képest az egyes gazdáknak. Ha egyes és több szomszédos községek juhtartó gazdái egyesülnének s juhaikat az eddigi káros rendszer helyett egy k é s z p é n z z e l és nem a juh igen bő kihasználásával f i z e t e t t b á c s r a biznák, minden egyes fejős juh után 35—40 font sajthoz juthatnának. Ez mindenesetre megérdemli a gazdaközönség fokozottabb mérvü figyelmét, mert igy a legkevesebb számban tartott juhmennyiség is kifizetné magát az egyes birtokosoknak. Ajánljuk a megindult mozgalmat Gazdasági Egyesületünk és a gazdaközönség figyelmébe.

— **Kézdivásárhelyi Szabó Albert** okleveles gyógyszerész, Kézdi-Vásárhely város előkelő társadalmának egyik kiváló és igen munkás, köztiszteletben álló polgára e hó 22-én d. e. 9 órakor 2 havi sulyos szenvedés után, életének 55-ik, házasságának 10-ik évében elhunyt. A boldogult jelentékeny részt vett szülővárosa közéletében, tagja volt a város képviselőtestületének s az ő nevéhez füződik Kézdi-Vásárhely város hirlapirodalmának kezdete. Előbb a „Székely Közlöny", majd a jelenleg is fennálló „Székelyföld" nyerte áldozatkészségéből életét s bőkezüségét a város más kulturális intézményei is állandóan elvezték. Több mint tiz éven át virágzó könyvnyomdája volt s a nyolczvanas évek végén Kézdi-Polyán nagyközség hires savanyuviz forrását tetemes anyagi áldozatokkal s majdnem élete veszélyeztetésével uj köpübe vétette és saját költségén sok ezer korona értéket képviselő épületekkel, modern vizemelő- és töltőgépekkel, gazdag berendezéssel látta el. Ugy, hogy ha a kézdivásárhely—ojtozi vasutvonal kiépülne, valóságos aranybányája lenne a községnek, mert hazánk egyik legdúsabb forrásu s egyszersmint igen szerencsés alkatrészeket tartalmazó ásványvize a kézdipolyáni Venus-forrás. S hogy eddig nem emelkedett a kivánt és megérdemlett magaslatra, nem Szabó Albert oka, hanem egyes belső viszálykodások miatt történt. Szabó Albert magas miveltségü, igen szelid, becsületes és végtelen barátságos ember volt s általánosan tisztelték. Jóindulatu támogatását lapunk kiadója is élvezte és hálásan emlékezik pártfogójára, kinek elhunytát őszintén sajnáljuk. Temetése e hó 24 én délelőtt a város és vidék részvétele mellett az ev. ref. egyház szertartása szerint történt meg Kézdi-Vásárhelyt. Halálát feleségén Keresztes Márián kivül terjedelmes rokonság, köztük Szabó Gyula adótárnok és Szabó Lajos földbirtokos, mint testvérbátyjai gyászolják.

— **Emlék-könyvet** adott ki a helybeli jótékony nőegyesület a mult évi decz. 8-án tartott jubiláris közgyülése határozatából. A 40 oldalos kis füzetet Szabó Árpád ev. ref. koll. tanár, mint a nőegyesület titkára szerkesztette. Magában foglalja a jubileum rövid ismertetését; dr Damokos Andorné elnöki megnyitó és ünnepélyt bezáró beszédét; az egyesület 25 éves történetét; özv. Ugron Lázárné és özv. Török Pálné „üdvözlő" diszokmányainak szövegét és leirását; Bod Károly tiszteletbeli titkárnak üdvözlő beszédét, melylyel a diszokmányokat az ünnepelteknek átnyujtotta; az egyesület módositott alapszabályait, valamint az összes egyesületi tagok névsorát. A füzetke ára 40 fillér s igen kedves emlék lehet minden tagnak. — „Az egyesület 25 éves története" czimü rovatban, a füzetke 20. lapján kitüntető és mindenesetre megtisztelő elismerés szól a „Székely-Udvarhely" részére is. Ezt jólesőleg és köszönettel vesszük tudomásul azon kijelentésünkkel kapcsolatban, hogy valamint eddig, ugy ezután is minden jó és közérdekü ügy a mi „önzetlen" támogatásunkra bármikor számithat. Egyet azonban nem értünk. Nem értjük, hogy a f ü z e t k é b e n a „Székely-Udvarhely" hogyan kerülhetett másodiknak, holott — igazság szerint — betü- és időrend tekintetében is első hely illeti e vármegyében!?...

— **Altalánosan tudott dolog,** hogy a csuz- és köszvényes bántalmak legjobb gyógyszere a Zoltán-féle kenőcs, mely még a legmakacsabbb csuz- és köszvényes bajokat is néhány nap alatt meggyógyitja, mit számtalan elismerő és köszönőlevél bizonyit. Üvegje 2 K Zoltán B. gyógytárában Budapest, V. Sétatér ut és Szabadságtér sarok.

— **Szinészek Oklándon** Izsay Zsigmond igazgatása alatt szintársulat (!) vetődött Oklándra, hol e hó 16-tól kezdve hét előadást produkált jelentékeny erkölcsi, de ép oly csekély anyagi eredménynyel. „Jobb talajt és kedvezőbb szerencsét!" kivan tudósitónk nekik.

— **Bárd-féle százegy legszebb magyar dal** czimmel, 101 oldalos dalgyüjtemény jelen meg folyó évi április 6-án Budapesten, Bárd Ferencz és Testvére zenemükereskedésében és kiadóhivatalában. E füzet a Rákóczi-korból hagyományos népszerü daloktól kezdve a mai napig kedvelt népdalokat, melyek a magyar népdalköltészet kincseit képezik és semmiféle gyüjteményben még meg nem jelentek — tartalmazza és czigányos modorban zongorára, hegedüre és énekhangra van alkalmazva. A mü f. évi ápr. fog 6-án megjelenni s elő fizetési ára 2 K 50 fillér, mely a megjelenés előtt beküldendő. Bolti ára 3 korona lesz. Megrendeléseket elfogad a Székely-Udvarhely kiadóhivatala.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betüvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

A husvéti nagyhéten

keddtől kezdve harcsa, fogas, kecsege, ponty s más **kitünő halak teljesen friss minőségben** ugy, mint eddig elkészitve és sulyszerint **házhoz szállitva is** kaphatók **vendéglőmben. Nagypénteken délben halebéd, este halpaprikás! Pilseni őstorrás sör!** Szives látogatást kér **Sándor István,** vendéglős.

Egy 4 lóerejü, jó karban levő cséplőgép teljes felszereléssel, külön herecséplővel, mely guböz és dörzsöl s a magot tisztán adja — feleresben készpénz fizetés mellett olcsó áron eladó Bibarczfalván Benedek Farkas birtokosnál.

Valódi bort venni akarók kérjenek árjegyzéket Székely Borkereskedéstől Székely-Keresztur.

Jó családból való fiu könyvnyomdai üzletbe mint tanuló azonnal alkalmazást nyer. Egy-két közép- v. polgári iskolai osztály végzése szükséges.

Husvéti ajándékul igen alkalmas, **diszkönyvek, képes levelező-lapok** legnagyobb választékban kaphatók a „Székely-Udvarhely" kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvkereskedése).

Áll. kitüntetett hidegen folyó oltóviasz 50 f és 1—2 koronáért kapható Varga Sándornál Turkeve. Elárusitóknak árkedvezmény.

Jó és olcsó asztali és csemegeborok Székely-Udvarhelyt Fernengel Gyulánál kaphatók.

Kiadó lakás. Egy magánosan álló ház, mely 4 szoba (kettő külön bejárattal), 1 konyha, kamra, mosókonyha, pincze, istálló, kocsiszin, beltelek és nagy kertből áll — folyó évi április 24-től kiadó. Ugyanott eladó két ló és hám, jó karban levő fedeles kocsi, egy nyitott kocsi és szán. Czim a kiadóhivatalban.

Bérletbe- v. eladó birtok. Székely-Udvarhelyt a Szászok tábora nevü düllőben, a Ráduly Sándor lövétei és Barra Lajos homoródszentmártoni lakos tulajdonát képező **16 hold tagositott birtok,** melyből **8 hold kaszáló** esetleg kisebb nagyobb részletekben is **3 vagy 6 évre bérbe-,** ugyszintén **örökáron** is **eladó.** A bérlet vagy vétel ügyében felvilágositást a **Székely-Udvarhely** kiadóhivatala nyujt.

Calcium carbidot legelőnyösebben szállit a bosznai villamos müvek magyarország vezérképviselője; valamint **szabadalmakat** is kieszközöl és a kiválóbbakat értékesiti; ugyszintén mindennemü gépészeti és elektroi technikai berendezést pontosan küld: **Takács Győző és Társa** mérnöki iroda Budapest, VIII. Szentkirályi-utcza 10. sz.

Egy szolga havi bér és egész évi kötelezettség mellett **azonnal alkalmazást nyer.** Irni és olvasni tudók előnyben részesülnek. Jelentkezni e lap kiadóhivatalában lehet.

Egészségügy.

— **Kneipp-Ujság.** Vettük a Kneipp-Ujság harmadik évfolyamának első számát, a melyből megtudtuk azon körülményt, hogy ezen folyóirat, a mely rendkivül hasznos és tanulságos közleményei folytán a nagyközönség körében közkedveltségnek örvend, a Budapesten ujonnan alapitott Természetes Gyógyintézet részvénytársaság tulajdonába ment át. Ez a társaság a rendelkezésére álló jelentékeny anyagi tőke segélyével azon helyzetben van, hogy a Kneipp-Ujságra több anyagi befektetést tehet, mint a nevezett lap eddigi tulajdonosa, a mi egyuttal azt jelenti, hogy a Kneipp-Ujság ezentul még fokozottabb mértékben lesz képes kielégiteni azon igényeket, a melyeket e vállalattal szemben az olvasóközönség eddig támasztott. Jólteszi mindenki, ha ezt a folyóiratot járatja, mert más irodalmi müből nem szerezhet oly hasznos ismereteket, mint ebből. Könnyen érthető, világos nyelven közli e lap a legjobb egészségi szabályokat. Ismerteti az egyes betegségeket és azok házilag való gyógyitásmódját. A ki tehát ad arra valamit, hogy egészséges és hosszueletü legyen, járassa a Kneipp-Ujságot, melynek előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona. Megrendelhető a Kneipp-Ujság Budapesten, X. ker., Jászberenyi-ut 8. sz. a.

Szerkesztői üzenetek.

L. E Breitenau. Hangulatos, tehetségre valló czikkelyét köszönettel vettük és közöljük. Ohajtására a lapok elküldéséről gondoskodtunk. Szives üdvözlet!

Perl J. m. kir. allatorvos. H.-Oklánd. Igen hasznos és fontos ügyek körül mozgó czikkelyét köszönettel vettük s közelebbi számunkban közölni fogjuk. Helyes felfogása dicséretre nem szorul. Ha hivatali tapasztalataikat közbe-közbe az egyes tisztviselők nyilvánosan elmondanák; a dicséretest kiemelnék s a korholandót jóindulatu tanácsok kiséretében, de kérlelhetetlen szigorral tárgyalnák, áldásthozó eredménye nem maradna el. A legtöbb ember nem rosszaság-, hanem tudatlanságból vét a törvények ellen. S igy van ez majdnem minden téren. A falusi ember saját jogi érzékére és józan gondolkozására van bizva egész életén, mert ingyenes és valódi igaz érzéstől áthatott közvetlen tanácsadója igen kevés van. A városi embernek társadalmi érintkezése egy pillanatban sem emlithető a falusiéval. Épen ezért is küzdünk folytonosan, hogy a falusi társadalom szintén megkapja az őt megillető élenkséget — jó irányu mozgalmak megindítasával. A mivelődést hasznos és kedves irányban, a falusi viszonyoknak megfelelő szolidsággal tárgyaló ingyenes felolvasások, nyilvános könyvtárak és olvasó társaságok stb. mind előmozditják ezt. S ha a nép megkedvelheti — később önmagától teremt hasonlókat. Mivel ön is ezt az irányt ohajtja támogatni s önkentesen táborunkba állott, örömmel üdvözöljük és ohajtjuk, hogy közhasznu munkálkodása minél több követőre találjon!

— **E. A. alelnök.** Förmedvényét nem tartjuk méltónak arra, hogy vele komolyan foglalkozzunk. Velünk szemben tanusitott eljárását „leleplez"-hetnök. Azonban a székelység közérdekü komoly munkát parancsol s nekünk sem időnk, sem kedvünk nincs heczczeket rögtönözni. A „hivatalos közlönye is lévén" — nem önnek fáj... Azt az ismert... hangot régen halljuk... De önbirálat nélkül mások dolgaiban hibát keresni, talán nem is olyan nehéz!..

BETEGH PÁL,
felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.

Hivatalos rész.

Szám 219—1901. főispáni. **Pályázati hirdetmény.** Udvarhelyvármegye törvényhatóságánal évi 1600 korona fizetéssel és 400 korona lakpénzzel rendszeresitett és kinevezés utján betöltendő **alszámvevői** állásra pályázatot hirdetek. Az 1883. I. t.-cz. 17. §-ban előirt minősités igazolandó. **Pályázati határidő 1901. évi április hó 25. bezárólag.** A palyázati kérvények a kitüzött határidőn belül és a megjelölt minősitést igazoló okmányokkal felszerelve hozzám annál inkább benyujtandók, mivel az elkésetten vagy hiányosan felszerelve beérkező kérvények figyelembe nem vétetnek. Udvarhelyvármegye főispánjától. Székely-Udvarhelyt, 1901. évi márczius hó 20-ik napján. Hollaky, főispán.

Megszünt járvány. Udvarhelyvármegye alispánjától. 4043., 4044—901. alisp. sz. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhirré tétel végett értesitem, hogy a Szentegyházas-Oláhfalva és Kápolnás-Oláhfalva községek sertésállományában járványosan uralgott sertésvész megszünvén, a vonatkozó községi zárlat feloldatott. Székely-Udvarhelyt, 1901. évi márczius hó 21-én. Dr Damokos Andor, alispán.

Megsemmisitett lólevelek. Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz 4501—901. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhirré tétel végett értesitem, hogy bétai Lázár Dániel f. évi márczius hó 12-én Székely-Kereszturról jöve 2 drb lóról 654. és 655. községi és 0.80480., 0.80481. szám alatt kiállitott marhalevelét elveszitvén, azok semmiseknek nyilvánittattak. Székely-Udvarhelyt, 1901. évi márczius hó 23-án. Alispán helyett: Ádám Albert, tb. főjegyző.

Közönség köréből.*

Tekintetes Szerkesztő Ur!

B. lapja f. évi 11. számában „Közönség köréből" cz. rovat alatt Derzsben f. évi február hó 10. napján rendezett tánczmulatságról egy „Nyilvános számadás" jelent meg „a jelenvolt rendezőség" nevében. Az igazság érdekében tisztelettel kérjük b. lapjában a következőket közölni a fentemlitett elszámolással szemben:

1. Elszámoló a rendezőség által nem lett megbizva azzal, hogy a „jelenvolt rendezőség" nevében azt a dolgot személyeskedésre vigye át, a mennyiben erre inditó okot nem talált.

2. A bevétel és kiadás közti különbözet a rendezőség által ki lévén egyenlitve, a hiány kimutatását nem fogadhattuk el.

3. Rendezőség semmi határozatot nem hozott arra nézve, hogy a sajátjából az emlékszobor javára juttasson, a mennyiben a kibocsátott „Gyüjtőivek" utján mindenki meghozza a maga áldozatát a szent czél érdekében.

4. Az elszámolás nem teljes, mert meg kellett volna emliteni, hogy voltak olyanok is, a kik nem jelenhettek meg ugyan, de a jegyet megváltották.

5. Rendezőség nem szerzett tudomást arról, hogy valaki e mulatsággal szemben „hazafiatlanság, fekete lelküség, képmutatás" czimekre rászolgált volna eljárásaival és perhorreskálja, hogy a rendezőség nevében ily qualifikálhatlan kifejezések használtassanak minden megbizás nélkül és végül sajnálatunkat fejezzük ki a felett, hogy e mulatság, egy meggondolatlanul tett nyilatkozat által a helyett, hogy a vidék értelmiségét összehozni tudta volna, ellenszenvek kifejlesztésére lett felhasználva.

Derzs, 1901. márczius 23-án.

Tisztelettel:
Kiss Jakab, Sándor Gergely, Torró Sándor, Biró Károly, Szathmáry Miklós, Jakab József, jelenvolt rendezők.

* * *

Szükségesnek tartjuk ezzel kapcsolatosan kijelenteni, hogy fenti nyilatkozat fényesen documentálja, hogy a mulatság rendezésében oly alacsony erkölcsi szinvonalon álló egyének is vettek részt, kiknek ottani szereplése teljesen igazolja kimaradásunkat. A hazafias czélra különben már régen adakoztunk „titulus bibendi" nélkül is s nem ohajtottuk a helybeli bánatos szülőknek könnyeit hegedüszóval törölni.

Több jelen nem volt.

*) Az e rovat alatt megjelent közleményekért semmi felelősséget nem vállal a szerk.

5—1901. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi XL. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék 1900. évi 6681. sz. végzése következtében Gyarmathy Ferencz ügyvéd által képviselt Udvarhelyi Zálogkölcsön-intézet javára ifj. Bara Mózes és társ. sándorfalvi lakosok ellen 240 K s jár. erejéig 1900 évi deczember hó 20-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 962 koronára becsült: I. Bara Jánosnál 1 tehén, 1 ökörborju, 9 juh és 1 sertés, 2 csikó, 2 lóhám és 1 szekér, II. Lukács Ferencznél 1 tehén, 1 borju, széna, 5 malacz, buza és zab, III. ifj. Bara Mózesnél 3 szekér, 1 szekér széna és 1 sertésből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbiróság 1901. évi V. 425/2. számu végzése folytán 240 korona tőkekövetelés, ennek 1900. évi augusztus hó 4. napjától járó 6 százalék kamatai, 1/3% váltó dij és eddig összesen 99 korona 10 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig Sándorfalván alpereseknél leendő eszközlésére **1901 évi április hó 1 ső napjának** délelőtti 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklándon, 1901. évi márczius hó 16-án.

Pollák Ignácz, kir. bir. végrehajtó,

Sz. 622|1901. tlkkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelykereszturi kir. járásbiróság mint tlkvi hatóság közhirré teszi, hogy a m. kir. kincstár végrehajtatónak Fodor Gergely végrehajtást szenvedő elleni 52 korona 02 fillér tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék (a székelykereszturi kir. járásbiróság) területén lévő, a székelykereszturi 338. sz. tjkvben foglalt 1194|5. hr. sz. egész ingatlanra 6 K, 1715|3. hr. sz. egész ingatlanra 7 K, 1908|b. hr. sz. egész ingatlanra 14 K, 2243. hr. sz. egész ingatlanra 7 K, 2623. hr. sz. egész ingatlanra 12 K, 3108. hr. sz. egész ingatlanra 20 K, 3150. hr. sz. egész ingatlanra 4 K, 3249|1. hr. sz. egész ingatlanra 4 K, 3355. hr. sz. egész ingatlanra 1 K, 3708|2. hr. sz. egész ingatlanra 8 K, 3904. hr. sz. egész ingatlanra 18 K, 4198 hr. sz egész ingatlanra 5 K, 5030. hr. sz egész ingatlanra 8 K, 5327|1. hr. sz. egész ingatlanra 3 K, 5668b|2. hr. sz. egész ingatlanra 6 K, 5947. hr. sz. egész ingatlanra 6 K, 6472|2. hr. sz. egész ingatlanra 5 K, 6662|2. hr. sz. egész ingatlanra 24 K, 7211. hr. sz. egész ingatlanra 5 K, 705²|₂, 707., 708. hr. sz. egész ingatlanra 312 koronában ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1901. évi május hó 30-ik napján d. e. 9 órakor** alulirt tlkvi hatóság hivatali helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek e birósagnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság.
Székely-Kereszturon, 1901. évi február 27-én.

VERESS, kir. albiró.

Sz. 139—1901. végrh.

Arverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a udvarhelyi kir. törvényszék 1901. évi 296. számu végzése következtében Gyarmathy Ferencz ügyvéd által képviselt Udvarhelyi Zálogkölcsön-intézet javára Pálffy Dé-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

nes és társai sándorfalvi lakosok ellen 630 K s jár. erejéig 1901. évi február hó 11-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 840 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: I. Pálffy Dénesnél 1 tehén és 2 ökörtinó, II. Szabó Gyulanál 2 ökörtinó és 2 csikó, III. Lukács Ferencznél 1 tehén borjuval és 2 sertés, IV. Lukács Mihálynál 2 szekér széna, 1 szekér és 1 vaseke taligával nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbiróság 1901. évi V. 43/2. számu végzése folytán 630 K tőkekövetelés, ennek 1900. évi október hó 16-ik napjától járó 6 százalék kamatai, $^{1}|_{3}$ százalék váltó dij és eddig összesen 108 korona 60 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig Sándorfalván alpereseknél leendő eszközlésére **1901 évi április hó 1-ső napjának délelőtti 11 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §--a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet igérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklándon, 1901. évi márcz. hó 16. napján.

Pollák Ignácz,
kir. birósági végrehajtó.

1360—1901. tlkv.

Hirdetmény.

Homoród-Lövéte községre nézve az 1892. évi XXIX. t.-cz. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbbitése iránti eljárás befejeztetvén, ez azzal a felszólitással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-cz. 15. és 17. §-ai alapján — ide értve a §-oknak az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t.-cz. 15. §. a) pontjában foglalt kiegészitéseit — valamint az 1889. XXXVIII. t.-cz. 7. §-a és az 1891. XVI. t.-cz. 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. XXIX. t.-cz. 22. § a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetöket 6 (hat) hónap alatt, vagyis az 1901. évi október hó 1-ső napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbitható záros határidő eltelte után inditott törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-cz. 16. és 18. §-ainak eseteiben — ide értve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t.-cz 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészitését is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondással élni kivánnak, irásbeli ellenmondásukat 6 (hat) hónap alatt, vagyis az **1901. évi október hó 1-ső napjáig** bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbitható záros határidő letelte után ellenmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, kik az 1. és 2. pontban körülirt eseteken kivül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogaikat bármily irányban sértve vélik — ide értve azokat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t-cz. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találták — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényöket a telekkönyvi hatósághoz 6 (hat) hónap alatt, vagyis az **1901. évi október hó 1-ső napjáig** bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbitható záros határidő elmulta után az emlitett bejegyzéseket csak a törvény rendes utján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Egyuttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerü másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. jbiróság mint tlkvi hatóság.

Okländ, 1901. évi márczius 14-én.

KONCZ KÁROLY,
kir. albiró.

Kiadó lakások, A székelyudvarhelyi Zálogkölcsön intézet és betéti pénztár tulajdonát képező, a város szombatfalvi negyedében, a Fő-uttól balra az első és negyedik utczában **két lakás kiadó, esetleg örök áron eladó.** Előbbi két szoba, mosókonyha, külön udvar; utóbbi pedig négy szoba, pincze, mosókonyha, sülő, külön udvar és nagy veteményes kerttel bir. A lakások **olcsón** és **azonnal bérbe vehetők.** Értekezni lehet az intézet hivatalos helyiségében.

Az igazgatóság.

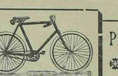

PANAJOTH ❁ ❁ ❁ ❁ ❁ ALBERT
műlakatos
KERÉKPÁR RAKTÁRA
Székely-Udvarhelyt. Kossuth-u. 44,

Nagy választék: ***Kaiser-, Styria-, Regent-*** stb. ***kerékpárokból.*** Legolcsóbb árak. ***Az összes felszerelések kaphatók. Lakatos munkák, sirkeritések, villamos csengők, tüzelők*** stb. esetleg előnyös részletfizetésre is.

Kerékpárjavitó **műhely.**
Csak szolid kivitel és **olcsó ár** a jelszavam.

Mi a SECESSION?

Rösler és Gábor
Székely-Udvarhelyt.
Kőbányai
Első Magyar Részvény-Sörfőzde Főraktára.

Van szerencsénk a nagyérdemü t. közönség tudomására hozni, hogy jó hirnévben 1854. év óta fennálló **Kőbányai Első Magyar Részvény Sörfőzdétől a főraktárt** felállitottuk és egy erre a czélra megfelelő **nagy jégvermet** épittettünk. — Ajánljuk a legjobb minőségü

KŐBÁNYAI SÖRÖKET

$^{1}|_{2}$ és $^{1}|_{4}$ hectoliteres hordókban, ugyszintén **naponkint frissen és tisztán töltött palaczkokban előnyös árak és pontos kiszolgálás mellett.**

Üzletünkben kapható naponta friss töltésü, **jégszekrénybe hütött 1 palaczk márcziusi 18 kr, 1 palaczk maláta sör 20 kr, 10 palaczkon felül a házhoz szállitva, a palaczkokat darabonként 10 kr** letét mellett kölcsön adjuk. — A n. é. közönség szives megrendeléseit várva, maradunk kiváló tisztelettel:

Rösler és Gábor,
az Első Magyar Részvény Sörfőzde főraktára.

Örök áron eladó Székely-Udvarhelyt, a piacz Főtéren, özv. Csép Istvánné tulajdonát képező emeletes szegletház, mely a város egyik legélénkebb forgalmu helyisége. Az emeleten **hat szoba, konyha, kamra** stb. Földszinten pedig (hol jelenleg Szentpétery Gergely kereskedése van) a szép tágas üzlethelyiségen kivül négy szoba, konyha, kamra, sütőkemencze, kitünő száraz pinczék, istálló, sertés- és majorságpajták stb. van. Értekezhetni lehet a **tulajdonosnőnél.**

Hazai ipar! Szolid munka! Olcsó ár!

ALBERT PÉTER kovács mester

Székely-Udvarhelyt, Kossuth-u. 74.

Állandó raktárt tart legjobban elkészitett és legkülönbözőbb kivitelü modern

→ KOCSIKBÓL. ←

Használt kocsikat becserél, vagy kijavit a legpontosabban, szolid kivitelben és olcsó árak mellett

---

Jobb és megbizhatóbb gazdasági és kerti-*magvak* nem léteznek, mint a minőket 27 év óta szállit

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari magkereskedése
BUDAPESTEN.

Irodák és) VII. Rottenbiller-utcza 33 sz.
raktárak:) (Közuti villamos megállóhelye.)
Elárusitó) VI. Andrássy-ut 23.
helyiségek:) (A m. kir. operával szemben.)

226 oldalra terjedő képes árjegyzékét kivánatra ingyen és bérmentve küldi.

A Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.
egy régi kipróbált háziszer, a mely már több mint 30 év óta megbizható bedörzsölésül alkalmaztatik **köszvénynél, csúznál** és **meghüléseknél.**
Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor mindig figyelemmel legyünk a „Horgony" védjegyre és a „Richter" czégjegyzésre. 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban úgyszólvan minden gyógyszertárban kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapesten.
Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállitók,
Rudolstadt.

Székely-Udvarhelyt valódi minőségben csakis
a ... gyógyszertárban kapható.

Elvem kevés haszon, nagy forgalom.

BARCSAY KÁROLY NŐI- ÉS FÉRFI-DIVAT ÜZLETE, VÁSZON, FEHÉRNEMÜ NAGY RAKTÁRA
SZÉKELY-UDVARHELYT (Főtér).

Uj divatüzlet. — Uj divatüzlet.

Van szerencsém a t. czim szives figyelmét felhivni arra, hogy a helybeli piaczon (Főtér) Szabó Ferencz ur házában megfelelő tőkével, egy izlésesen berendezett

női- és férfi-divat, vászon, asztalnemü, menyasszonyi kelengyéhez tartozó áruraktárt

nyitottam. — Hosszas idők alatt szerzett kereskedelmi tapasztlhlataim, melyeket részint mint egy elsőrangu czég utazója, részint mint önálló czég tulajdonosa, müködésem folyamán nyertem, olyan kellemes helyzetbe juttatnak, hogy ***szolid üzleti elveim alapján állva,*** nemcsak ***előnyös kiszolgálásommal,*** de jó izlésem és kizárólag jó minőségü áruimmal is a n. é. közönség igényeinek minden részben teljesen megfelelhetek.

Tisztelettel kérem a n. é. városi és vidéki közönséget, hogy sziveskednének minél gyakrabban b. látogatásukkal módot nyujtani arra, hogy szolid üzleti elveim valóságá ól kiszolgálásom által alkalmam nyilhassék a n. é. közönséget személyesen is meggyőződtetni.

Magamat a t. czim kegyes pártfogásába ajánlva, maradtam

teljes tisztelettel:
BARCSAY KÁROLY.

Elvem kevés haszon, nagy forgalom.

Mi a legolcsóbb és legegeszségesebb ital?

A szeszes italok között

a sör! a sör! a sör! a sör!

még pedig

a **HAURIK-féle pasteurisalt**

MÁRCZIUSI SÖR!

A legkitünőbb, *valódi tiszta sört itthon* kaphatjuk. Ezzel **saját magunknak gazdálkodunk,** mert **árpa-** és **komlótermén yünk itthon nagyobb** mérvben **kerül feldolgozásra; igy pénzünket sem viszik külföldre és ez minden jó hazafinál irányadó kell legyen ma inkább,** mint valaha. Különösen mert Haurik Alfréd

kitünő sörgyártmánya

bármely hazai, vagy külföldi készitménynyel a versenyt kiállja s mégis sokkal **olcsóbb.** Már a tetemes vasuti szállitási költségek is a **Haurik-féle** sörnél a vevő javára megmaradnak. Ebből tehát mi következik? Nem más, minthogy: **minden igaz székely hazafi Haurik-féle** székelyudvarhelyi sört követeljen vármegyeszerte! — Megrendelések: „Haurik Alfréd sörgyáros Székely-Udvarhely" czimére intézendők.

Mc Cormick Harvesting Machine Company.

Chicagói aratógépgyár.

GRAND PRIX. — PARIS 1900-ban.

Kévekötő aratógép
Fükaszáló gép
Köszörükészülék
„Daisi" marokrakó aratógép
Szénagyüjtő gereblye és
Kévekötőfonal gyártmányai.

Ne vásároljon, mig gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte!

Olcsó tartalékrészek óriási **raktára.**

Tessék mintakönyvet kérni!

William J. Stillman, igazgató. Képviselőnk: Rösler és Gábor Sz.-Udvarhely Bpest, V. Váczi-ut 30.

Nyomatott a kiadó- és laptulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt, 1901.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.